

A százévesként ma is irányadó Kovács Máté

2006. november 10-11-én szülővárosában, Hajdúszoboszlón idézték meg könyvtárosok, egykori tanítványok, könyvtár szakos hallgatók, a város lakossága képviselői és tisztelői Kovács Mátét a születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett konferencián.

Virágos Márta a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára főigazgatója, mint levezető elnök elsőként **Sóvágó László** Hajdúszoboszló polgármestere köszöntőjét ajánlotta a hallgatóság figyelmébe, majd a Kovács Máté életpályához kapcsolódó, jórészt eddig még feldolgozatlan témákban hallgathattunk előadásokat. **Korompay Gáborné** gazdag forrásanyaggal alátámasztva mutatta be Kovács Máté értékmentő tevékenységét, melyet a debreceni Egyetemi Könyvtár igazgatójaként 1949-1956 közötti időszakban a régióban fellelhető, kallódó értékes dokumentumok felkutatásában és a könyvtár gyűjteményébe való beépítésével végzett. Ez időszakban a könyvtár állománya megduplázódott, értékében jelentősen növekedett, mely tény megalapozta a második nemzeti könyvtári funkció megszerzését. **Gorilovics Tivadar** előadása kapcsán Kovács Máté és tanára Hankiss János professzor életreszóló szakmai- és baráti kapcsolatát követhettük végig, máig ismeretlen adalékokkal kiegészítve. **Szabó Róbert**, Kovács Máté a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium közoktatási államtitkáráként 1945-1949 között eltöltött évei szakpolitikai munkásságát elemezte, kiemelve a 8 osztályos általános iskola s a dolgozók iskolája létrehozását, a népkönyvtárak szervezésének megindítását, s a felsőfokú könyvtárosképzés kialakítását. **Vida Lajos**, Kovács Máté pályája ezen időszakában művelődési és oktatási intézmények alapításában játszott szerepét mutatta be különös tekintettel szülővárosát illetően, pl. gimnázium, népi kollégium létrehozása. **Tóth Gyula** a Kovács Máté által szerkesztett, s egyetemi tanszéke munkatársaival közösen létrehozott, két kötetben megjelent „A könyv és könyvtár a magyar társadalom életében” címet viselő, a témát az államalapítástól -1945. feldolgozó kézikönyvét méltatta elsősorban a könyvtárt környezetében elhelyező új szemlélete kapcsán. A hiánypótló munka folytatásához az anyaggyűjtés előrehaladott állapotban van, a szakterület kutatóinak felelőssége, hogy ez mielőbb kötetbe rendeződjön, s a hazai művelődéstörténet, a könyvtáros szakma elméleti forrásaként szolgáljon. Kovács Máté sokoldalúságának kevésbé kutatott területével foglalkozott **Kovács Béla Lóránt** előadásában, amikor az 1940-ben megjelent „Fazekas Mihály, a rokokó költő c. bölcsészdoktori disszertációjának irodalomtörténeti értékeivel ismertette meg a hallgatóságot. **Patkósné Hanesz Andrea** Kovács Máté életművének eddig feltáratlan területein végzett új kutatási

eredményeiről számolt be. A tanítványok köréből **Csáky S. Piroska** (volt egyetemi hallgatója) és **Margócsy József** (volt 5. osztályos tanulója) emlékeztek meleg hangon Kovács Mátéra a példaértékű tanár-diák viszony és a későbbi tartalmas, segítő szakmai kapcsolat vonatkozásaiban. **Kovács Ilona** a Kovács Máté családja által alapított Kovács Máté Alapítvány 1996-2006 közötti tíz éves tevékenységéről számolt be. Az alapítvány célja a tehetséges és rászoruló magyar felsőfokú könyvtárosképző intézményekben tanuló fiatalok számára ösztöndíj biztosítása, Kovács Máté szellemi hagyatéka gondozása, s fiatal könyvtárosok továbbképzésének támogatása.

A hajdúszoboszlói **Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár** (mely a rendezvény színhelyéül is szolgált) munkatársai Kovács Máté életútját, munkásságát bemutató gazdag **kiállítással** segítették névadójuk teljesebb megismerését. **Fehér Anita** a Debreceni Egyetem informatikus könyvtáros szakos hallgatója folytatva Kovács Máté **biobibliográfiáját**, az 1983-2006 között megjelent róla szóló irodalmat füzetbe foglalva bocsátotta a hallgatóság rendelkezésére.

A konferencia résztvevői számára megindító volt, hogy Kovács Máté születésének pontosan 100. évfordulóján (1906. november 11. – 2006. november 11.) került sor a róla elnevezett művelődési központ és könyvtár falán elhelyezett **emléktábla** avatására. Avatóbeszédet **Nyéki István** a Kovács Máté Városi Könyvtárért Alapítvány kuratóriumának elnöke mondott, melyet színvonalas műsor és koszorúzás követett.

A konferencia magas színvonala, s kísérő programjai - így a hajdúszoboszlói városnézés, a múzeum megtekintése (benne a város nagy szülöttei között a Kovács Mátéről szóló tárló) a könyvtár munkatársa szakszerű vezetésével, a baráti vacsora meleg hangulata méltó volt Kovács Máté szellemiségéhez. Köszönet érte a rendező szerveknek: a Kovács Máté Alapítványnak, a Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtárnak, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának és a Kovács Máté Városi Könyvtárért Alapítványnak, továbbá a Nemzeti és Kulturális Örökség Minisztériumnak, mint a konferencia támogatójának.

A rendezők tervezik a konferencián elhangzott előadások kötetben való megjelentetését, hogy minél szélesebb körben lehessen tanulmányozni Kovács Máté életművét, szellemi hagyatékát, mely napjaink és a jövő számára is számtalan tanulsággal, mintául szolgál. Közöttük a széles látókör, az enciklopédikus műveltségen alapuló teljesítményképes tudás, a nyitottság, a kreatív gondolkodás, a bármely feladat megoldásában újat teremtő képesség, a józan ítélőképesség, elkötelezettség, megalapozott bátor döntések, következetesség, felelősségtudat, emberség, s bölcs derű. A magam számára nagy

megtiszteltetés, hogy tanítványa lehettem az egyetemen, számtalan emlékezetes élmény, megjegyzés, gesztus, nekem szánt személyre szóló mondat idéződik fel bennem személyével kapcsolatban. Szakmai pályafutásom végén, mely főként a könyvtárosok felsőfokú képzéséhez kötődik, visszatekintve tudatosan, vagy anélkül az Ő és munkatársai – akik többsége számára szintén Ő volt a meghatározó – példáját próbáltam követni, persze több-kevesebb sikerrel. Egyértelmű számomra, hogy ez a mintakövetés jelentette a legtöbb megpróbáltatást, a nehezebb utat, de a belső harmóniát, az örömet, az erkölcsi sikert, s a szakmai elismerést is. Köszönet érte.

Dr. Suppné Dr. Tarnay Györgyi
egyetemi adjunktus

Kovács Máté tanítványai